

2012-01-25

Dnr 43-2011:4374

Älvsbyns kommun

kommun@kommun.alvsbyn.se

Rektorn vid Älvsbyns gymnasium

olof.johansson@edu.alvsbyn.se

Beslut för gymnasieskola med särskoleelever

efter tillsyn av Älvsbyns gymnasium
i Älvsbyns kommun

Tillsyn av Älvsbyns gymnasium

Helhetsbedömning

Skolinspektionen genomför tillsyn i Älvsbyns kommun under hösten 2011. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen. Älvsbyns gymnasiumsbesöktes av Skolinspektionen den 14 december 2011.

Skolinspektionens tillsyn visar att Älvsbyns gymnasium bedriver en verksamhet som utgår ifrån de nationella målen och är inriktad på elevernas utveckling och lärande. Det framträder en bild av att lärarna är kunniga och engagerade i sitt uppdrag.

De samlade betygsresultaten visar dock att mer än var fjärde elev som lämnade Älvsbyns gymnasium år 2011 gjorde det utan att ha fullföljt sin utbildning inom fyra år. Av de tre fjärdedelar som fullföljde sin utbildning hade var tionde elev inte uppnått grundläggande behörighet för högskolestudier. Alla elever når sålunda inte minst godkända betyg i samtliga kurser. Skolinspektionens bedömning är att skolan behöver vidta ytterligare åtgärder i syfte att förbättra elevernas kunskapsresultat.

Älvsbyns gymnasium måste i det fortsatta uppföljningsarbetet på skolnivå, utifrån de resultatsammanställningar som finns, analysera och systematisera skillnader i betygsresultat mellan program, ämnen och kurser så att uppföljning och utvärdering leder till välgrundade åtgärder. När det gäller värdegrundsarbetet följer skolan regelbundet upp och utvärderar elevers trivsel och trygghet. Skolans dagliga värdegrundsarbete ger bilden av en god miljö för lärande.

Lärare följer kontinuerligt upp elevernas kunskapsutveckling och elevers behov av särskilt stöd utvärderas på individnivå. Däremot utvärderar rektorn inte arbetet med särskilt stöd på skolnivå. Rektorn behöver också se till att ansvaret för utredning av elever i behov av särskilt stöd tydliggörs.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudman och rektor måste åtgärda. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Älvsbyns gymnasium i Älvsbyns kommun måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till.

En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under rubriken *Skäl för beslut*.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Älvsbyns kommun att senast **den 27 april 2012** avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Särskilt stöd

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.

Om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav (i gymnasiesärskolan kunskapsmålen) som minst ska uppnås ser rektor inte till att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med Särskilt stöd.

I detta ingår att:

- Skolan ska ge studiehundledning på modersmålet till de elever som har behov av det (3 kap. 8–9 §§ skollagen, 9 kap. 9 § 2010 års gymnasieförordning/8 kap. 5 § 1992 års gymnasieförordning).
- Rektor ska se till att särskilt stöd skyndsamt utreds (3 kap. 8 § skollagen).
- Rektor ska se till att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas (3 kap. 9 § skollagen).

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Rektor bedriver inte ett systematiskt kvalitetsarbete.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

I detta ingår att:

- Rektor ska se till att det genomförs övergripande analyser och kontinuerliga uppföljningar och utvärderingar på skolan (4 kap. 4, 5 §§ 2010 års skollag, Lgy 11 avsnitt 2.6 Rektorns ansvar).

Anmärkningar

Skolinspektionen har vid tillsynen konstaterat mindre allvarliga brister som måste åtgärdas för att eleverna ska få den utbildning de har rätt till. Huvudmannen ges därför en anmärkning.

En redogörelse av konstaterade brister finns nedan under *Skäl för beslut*.

Till följd av anmärkningen ska Ni **senast den 27 april 2012** vidta åtgärder för att rätta till bristerna och redovisa dessa åtgärder för Skolinspektionen.

Trygghet och studiero

Skolans plan mot kränkande behandling motsvarar inte fullt ut kraven i skollagen.

Skäl för beslut

Måluppfyllelse

Kunskapsresultat

Enligt den officiella statistiken var andelen elever vid Älvsbyns gymnasium som år 2011 fullföljt utbildningen med slutbetyg inom fyra år 71,6 procent. Denna andel har under den senaste femårsperioden som lägst legat på 66,7 procent och som högst 81,7 procent. Motsvarande andel för riket år 2011 är 76 procent. 89,7 procent av de elever som fullföljde utbildningen inom fyra år var behöriga till universitets- och högskolestudier. Året dessförinnan var andelen 80 procent. År 2011 var den genomsnittliga betygspoängen 14,0 att jämföra med rikets 14,1.

Av andelen elever med minst godkänt i kärnämneskurser går det endast att utläsa resultaten på teknik- och samhällsvetenskapsprogrammen. Den visar att så gott som alla elever uppnått minst godkänt betyg i samtliga kärnämneskurser år 2011. För övriga program baseras uppgifterna på färre än tio elever -dubbelprickas i statistiken- vilket gör att resultaten inte går att utläsa.

I kommunens kvalitetsredovisning, som skolan hänvisar till, finns exempelvis sammanställningar över tid av genomsnittlig betygspoäng för de program som genomförs vid skolan samt resultatet av kärnämnen för elever i avgångsklasser läsåret 2010/2011. Av sammanställningar framgår inga analyser av respektive programs resultat eller kärnämne.

Skolinspektionen konstaterar dock att mer än var fjärde elev lämnade skolan utan att ha fullföljt sin utbildning år 2011. Av de elever som fått slutbetyg hade var tionde elev inte uppnått grundläggande behörighet för högskolestudier. Därmed framgår att alla elever inte når lägst kunskapskraven för godkänt i samtliga kurser. Skolinspektionen pekar i detta beslut på ett antal områden där skolan behöver vidta ytterligare åtgärder för att förbättra elevernas kunskapsresultat.

Värdegrundsresultat

Rektorn, elever och lärare uppger i intervjuer att skolan genomför olika förebyggande insatser som exempelvis måbradag och teambuilding. Även frågor om trivsel och arbetsmiljö tas kontinuerligt upp på mentorstid. Skolan genomför också enkäter om pedagogiskt och socialt klimat. Elever uttrycker i intervjuer att de trivs och känner sig trygga i sin skola. Personal och elever framhåller i intervjuer att det råder ett gott arbetsklimat och att förhållningssättet är respektfullt mellan elever och mellan elever och personal. Av dokumentstudier, enkäter och intervjuer framgår att skolans arbete för att skapa studiero och en trygg skolmiljö ger goda resultat. Skolinspektionen konstaterar dock att skolans årliga plan mot kränkande behandling inte fullt ut motsvarar de krav som skollagen ställer.

Föreläggande:

Bedömningsområde: Särskilt stöd

Bedömning:

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.

Om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav (i gymnasiesärskolan kunskapsmålen) som minst ska uppnås ser rektor inte till att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Motivering:

Studiehandledning

Enligt gymnasieförordningarna ska en elev få studiehandledning på sitt modersmål om eleven behöver det. I Älvsbyns gymnasium finns elever både inom språkintrödn och inom andra program som har andra modersmål än svenska. Det framgår av intervjuer med lärare och rektor att det finns elever som är i behov av studiehandledning på modersmålet men som inte får det. Älvsbyns gymnasium måste därför se till att elevens rätt till studiehandledning på modersmålet tillgodoses.

Rektors ansvar

Enligt skollagen ska elever ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. Av läroplanen framgår att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. En elevs svårigheter ska i första hand lösas inom ramen för den ledning för lärande som alla elever ska ges. En elev kan emellertid behöva ytterligare stöd vilket benämns särskilt stöd.

Av skollagen framgår att det ska anmälas till rektor i de fall då det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter.

heter. Rektorn har ansvar för att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds och samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev behöver särskilt stöd ska eleven ges sådant och ett åtgärdsprogram ska utarbetas samt att det ska beslutas av rektor. Om en utredning visar att eleven inte behöver särskilt stöd ska rektorn istället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

I de rutiner som Älvsbyns gymnasium har för elever i behov av särskilt stöd anges att eleverna i första hand ska ges stöd och hjälp i klassrummet av undervisande lärare. Alla elever har lärverktyg, i form av talsyntes och särskilda rättstavningsprogram på engelska och svenska, installerade på sina bärbara datorer och lärarna är utbildade i dessa program. Skolinspektionens intryck är att lärarna arbetar intensivt med att stötta elever på olika sätt och via olika metoder. Enligt dokumentation och intervjuer med lärare framgår också att i de grupper som har få elever är möjligheten att anpassa undervisningen god.

Det finns en otydlighet i ansvarsfördelningen mellan rektor, mentorer, undervisande lärare och elevhälsopersonal. Skolinspektionen konstaterar att den handlingsplan kring särskilt stöd som gäller för skolan inte fullt ut stämmer med det praktiska genomförandet. Vidare framgår i intervjuer att rutinerna uppfattas olika beroende på personal och att skillnaden mellan individanpassning och särskilt stöd behöver tydliggöras. I intervjuer med rektor och lärare framgår att skolan har en hög andel åtgärdsprogram. Det framkommer även att särskilda stödåtgärder vidtas skyndsamt av undervisande lärare utan att detta alltid föregåtts av att rektor sett till att utredning ska ske. Skollagen ger rektor möjlighet att överlåta enskilda ledningsuppgifter som exempelvis till en av personalen. Av tillsynen framgår att detta inte har genomförts. Skolinspektionen bedömer därför att skolan behöver tydliggöra sina rutiner i arbetet med särskilt stöd så att de uppfyller skollagens krav.

Åtgärdsprogram

Enligt skollagen ska det av åtgärdsprogram framgå vilka elevens behov är, hur de ska tillgodoses och hur rutinerna ska följas upp och utvärderas. Skolinspektionen har tagit del av ett antal program som utarbetats vid skolan. Dessa beskriver nuläge, mål för det särskilda stödet, handlingsplan samt uppföljning och utvärdering. Av de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av framgår dock inte elevens behov och hur stödåtgärden konkret ska följas upp och utvärderas. I de åtgärdsprogram som skolan redovisat anges endast datum för när utvärdering ska ske.

Som bilaga till programmen finns underlag för utredning inskickade som har en tydlig struktur och som omfattar organisations-, grupp- och individnivå. Av genomförda kartläggningar på dessa nivåer finns analyser och konsekvenser samt tidigare vidtagna åtgärder. Av kartläggningen bör elevens behov framgå vilket utgör utgångspunkt i de konkreta mål och metoder som ska följas upp och utvärderas i åtgärdsprogrammet.

För stöd i utarbetande av åtgärdsprogram se Skolverkets allmänna råd och kommentarer för arbetet med åtgärdsprogram (SKOLFS 2008:25).

Författning:

3 kap. 8–9 §§ skollagen, 9 kap. 9 § 2010 års gymnasieförordning / 8 kap. 5 § 1992 års gymnasieförordning.

Bedömningsområde: Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning:

Rektorn bedriver inte ett systematiskt kvalitetsarbete.

Motivering:

Enligt skollagen ingår i rektors resultatansvar att på skolenhetsnivå följa och utvärdera elevernas kunskapsresultat i syfte att kunna vidta åtgärder för att utveckla undervisningen. Av intervjuer med lärare framkommer att lärare följer elevers kunskapsresultat och för samtal med eleverna om dessa. Det framkommer också att diskussioner förs i olika grupperingar om bedömningar av elevers resultat och att sambedömning av nationella prov ingår som en naturlig del i bedömningsarbetet. En del lärare genomför även utvärderingar i sina kurser tillsammans med eleverna och gör analyser av betygsresultaten.

Rektor tar del av dessa sammanställningar och skolan lämnar de resultat som kommunen efterfrågar vid vårterminens slut. I intervjuer framkommer dock att det saknas en övergripande analys och kontinuitet i de uppföljningar och utvärderingar som genomförs på skolan. För att kunna vidta välgrundade åtgärder i syfte att förbättra kunskapsresultaten gör Skolinspektionen bedömningen att rektorn på skolnivå behöver fördjupa analysarbetet och systematiskt följa upp resultaten.

Författning:

4 kap. 4, 5 §§ 2010 års skollag, Lgy 11 avsnitt 2.6 Rektorns ansvar.

Anmärkning:

Bedömningsområde: Trygghet och studiero.

Bedömning:

Skolans plan mot kränkande behandling motsvarar inte fullt ut skollagens krav.

Motivering:

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det för varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande be-

handling av barn och elever. Älvsbyns gymnasium har en sådan plan upprättad för läsåret som innehåller exempel på förebyggande insatser samt en modell för åtgärder vid kränkningar. Planen innehåller även en planering för att utarbeta en riskbedömning för arbetet under året. Av de riskområden som framkommit är en del redan åtgärdade och kring området avseende elevers upplevelse av stress pågår arbete. Skolan har däremot inte dokumenterat nämnda åtgärder som skolan påbörjat eller genomfört under läsåret samt vilka åtgärder som genomförts, vilket är ett krav enligt skollagen.

Mot bakgrund av att skolan agerar och genomför insatser i det dagliga värdegrundsarbetet och att skolan har metoder för att följa upp och utvärdera arbetet mot kränkande behandling gör Skolinspektionen bedömningen att bristen i skolans plan mot kränkande behandling är mindre allvarlig, som dock måste åtgärdas. Huvudmannen ges därför en anmärkning.

Författning:

6 kap. 8 § 2010 års skollag.

Bakgrund

Beskrivning av Älvsbyns gymnasium

Älvsbyns gymnasium ligger i centrala Älvsbyn. Skolan hade läsåret 2010/2011 204 elever fördelade på åtta nationella program och på individuellt program. Höstterminen 2011 finns 197 elever på skolan fördelade på sex nationella program i årskurs 1 och på introduktionsprogram. I årskurserna 2 och 3 finns åtta nationella program och specialutformat program representerade samt individuellt program. Det finns elever mottagna i gymnasiesärskolan som får sin undervisning integrerat i gymnasieskolan.

Älvsbyns gymnasium har även nationellt godkänd idrottsutbildning i orientering, längdskidåkning, simning och skidskytte. Idrottsutbildningen omfattas av 34 elever. Dessa elever går i något av skolans program och har bland annat ämnet specialidrott. Skolan leds av en rektor, som också ansvarar för vuxenutbildningen i Älvsbyns kommun.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit undervisningsråden Pererik Hagberg och Jonas Hedström.

På Skolinspektionens vägnar

Joakim Blomberg
Enhetschef

Solweig Bäckman
Undervisningsråd

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn)